

T. AIPHOID. RUA.

T.aiphoid. do *salmonella T.aiphi* n'tuman bekt.eria se tejo kha.tirte sirja.uk'kan mit.'t.en a.d.i muhin uca.r.ok' rog se bema kana, noa rua. do kathae hor.ko bana rua. ho~ko metak' kan tahe~kana. one oka do asokaete ba.r.ic' jomak' ar dak' hotete pasnaok' kana. Noa rog do d.her kaete ren.gec' nacar disomkore ba.r.ti n'elok' kana one okare pa.ikhana(Sanitation) mon'j bebostha ba.nuk' ar sapha se bhage n'ui dak' reak' a.d.i akal menak'.

Noa hoyok' reak' karon:

- **Ba.r.ic' jomak ar ma.ila. dak':** T.aiphoid. reak' asol uta.r karon kana *salmonela T.aiphi belkt.eria se tejo* te ba.r.ic' akan jomak' ar dak' jom n'u.
- **Hor.mo jok'ton reak' bhage cecetak' ban' bad.ae:** Jom n'u reak' bhage cecetak' ban' bad.aete bhage se mon'j jom n'uak' benao se toinat lahare mon'jte sapha se a.rup' ban' hoelen noa rog hoyok' reak' jhuki a.d.i d.her tahena.
- **Rua.k' hor.ak' sorre taken:** T.aiphoid. te ja.bun akan hor.(okoeak' hor.more bekt.eria menak'ko menkhan rog reak' jahan cinha. ban' n'elok'kan se sodorok'kan) onkan ko t.hen khon pa.ikhana ar putu hotete bekt.eria se tejo do ko pasnaok' dar.eak'a.
- **Ma.ila. mande:** Ba.r.ic' dak'(okare pa.ikhana se putu taken) son'ge mesaok' kan, tobe ona khonak' a.d.i usara noa rog do pasnaok'a.

Noa rog ten'go daram: T.aiphoid. rua. reak' cikitsa ar ten'go daram la.git' thor.a a.d.i ja.rur.an ka.mihora latarre ol uduk'ena:

Cikitsa:

- **Antibiotic se rog ten'go daram ran:** T.aiphoid. rua. cabae la.git'te D.aktar koak' solha lekate sut.hik antibiotic se rog ten'go daram ran jom se bebohar do a.d.i ja.rur.a. Bekt.eria se tejo koak' dhoron se cet' leka onka lekate d.aktar ko do sut.hik antibiot.ic se ranko jom reak' solha ko emok'a.
- **Pura.puri jira.u:** T.aiphoid. rua. re hor.mo do a.d.i a~t. lan'gak'a, oan ia.re jira.uk' reak' a.d.i a.d.i ja.rur. menak'a.
- **Haidret. se Dak' jiniste purun taken:** Noa okte rua. ar leher t.and.ite hoyok'te hor.mo khonak' dak'ar leher od.ok calak'te onako purun rua.r. la.git' aema dak' ar et.ak' onkan jom n'ui ja.rur.a.
- **Algate hajamok' jomak':** Noa rua.re taken okte a.d.i algate hajamok' onkan jomak' jeleka: la.bit' se an'jet' daka ar.ak' sakam kaera taben ar a.n'gur jom ja.rur.a.

Ten'go daram:

- **T.ika. hatao:** T.aiphoid. khonak' rukhia. n'am la.git' vaccine se T.ika. hatao do a.d.i bha.la.inak' kana bises kaete judi ja~ha~e onkan t.ha~i se elakate dar.ane calak' khan noa rua. hoyok' reak' d.her jhuki menak'a.
- **Sapha Dak':** Sanam okte sapha se mon'j dak' n'ui ja.rur.a, judi sombhob khan dak' lolo kate n'ui reak' ja.rur. menak'a.
- **Ti a.rup':** Ja~ha~nakge jom lahare, pa.ikhana calak' tayom se jomak' benao se toinat lahare sa.bunte a.d.i mon'jte ti a.rup' reak' ja.rur. menak'a.
- **A.d.i aodhante jomak' jom n'ui:** Ja~ha~te calak' se dar.an oktere hor ar.e reak' ot.ak' jomak' ar a.d.i mon'jte ban' isin akan onkan jomak' jaoge ba.giak' se ban' jom ja.rur.a, ona chad.a kate berel jo jinis ar sa.bji se ar.ak' sakam kobon jom okte lahare a.d.i mon'jte a.rup' ja.rur.a.
- **Sut.hik' jaegare ma.ila. gid.i reak' bebosta:** Or.ak' se as ad.epase reak' dak' se ma.ila. od.ok gid.ikak' reak'

mon'j bebosta taken ja.rur.a ona chad.a sanam horko
hor.mo napae ar niropon dohoe reak' a.n a.riko manao ar
senak' ja.rur.a. Noako manao ganao lekhan noa rua.
ten'go daram reak' a.d.i a.d.i ka.mire lagaok'a.

A.d.i ja.rur. mit.'t.en katha: T.aiphoid. rua. reak' jahan
cinha. ko n'ellen khan a.d.i usa.ra d.aktar koaku solha hatao
ja.rur.a, sut.hik oktere cikitsa se ran ban' jom se hataole
khan noa ru. a.d.i maran' botoranak' hoe dar.eak'a.